

PATIESAIS JOZUA

Sabata pēcpusdienai

NEDEĻAS PĒTĪJUMIEM:

1. Kor. 10:1–13; Mt. 2:15; Joz. 1:1–3; Ap. d. 3:22–26; Ebr. 3:7–4:11; 2. Kor. 10:3–5.

ATMIŅAS PANTS:

“Un tas viss viņiem noticis zīmīgā kārtā un ir rakstīts par brīdinājumu mums, kas esam nonākuši pie laika beigām” (1. Kor. 10:11).

Lasot Jozuas grāmatu, pārņem sajūta, ka tās galvenā varoņa dzīve norāda uz realitāti, kas ir daudz lielāka par pašu cilvēku. Mēs šo principu redzam visā Bībelē, piemēram, Kānaānas zeme simbolizē arī mūsu svinīgo cerību uz Jaunu Zemi. Un, protams, zemes svētnīcas kalpošana norādīja uz lielāku realitāti: “Bet Kristus, atnācis par nākamo labumu augsto priesteri, caur lielāko un pilnīgāko telti, ne rokām taisīto, tas ir, ne šai radībai piederīgu” (Ebr. 9:11).

Tomēr rodas jautājums: kādā veidā Jozua norāda uz nākotnes piepildījumu? Kā mēs varam būt droši, ka šāda grāmatas interpretācija ir pamatota? Kādi Bībeles principi attaisno Jozuas grāmatas attiecināšanu uz Jaunās Derības realitātēm un pēdējo dienu notikumiem?

Šonedēļ aplūkosim Bībeles interpretācijas principus attiecībā uz tipoloģiju. Pētīsim, kā pati Bībele satur norādes uz tipoloģiju un kā Jozuas dzīve paredz Mesijas kalpošanu un norāda uz simboliku, kas piepildās gan draudzē, gan cilvēces vēstures noslēgumā.

Iepazīsimies ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 6. decembrim.

Bībeles tipoloģija

Izpēti šos Rakstu pantus attiecībā uz tipiēm un mēģini definēt, kas ir Bībeles tipoloģija: Rom. 5:14, 1. Kor. 10:1–13, Ebr. 8:5 un Ebr. 9:23. _____

Šie bibliskie teksti lieto terminu “tips” (grieķu val. “typos”) vai “antitips” (grieķu val. “antitypos”), lai aprakstītu veidu, kā Jaunās Derības autors definēja attiecības starp Vecās Derības tekstu vai notikumu un tā nozīmi viņa laikā vai nākotnē.

Tipoloģija ir specifiska personu, notikumu vai institūciju interpretācija, kas atklāj Jēzu vai citas evaņģēlijā ietvertās realitātes. Tips atbilst antitipam kā veidne vai tukša forma, kas atspoguļo oriģinālo formu, pat ja antitips pilnīgāk piepilda tipa mērķi. Tādējādi Bībeles tips ir veidots pēc dievišķa plāna, kas konkrēti vai konceptuāli pastāvēja Dieva prātā, un tas kalpo, lai veidotu nākotnes atdarinājumus (antitipus).

Ir svarīgi saprast, ka Jaunās Derības autori tipoloģisko nozīmi Vecās Derības tekstiem neizdomāja nejauši, lai tikai kaut ko pierādītu. Vecās Derības tips vienmēr ir apstiprināts pravietiskajos rakstos, pirms tas iegūst antitipisku piepildījumu Jaunajā Derībā.

Paskatīsimies, kā Dāvids parādās Vecajā Derībā un kā viņš tiek atklāts Jaunajā Derībā. Kādas mācības varam gūt par tipoloģijas darbību no šī piemēra?

a. Dāvids (Ps. 22:1, 14–18) _____

b. Jaunais Dāvids (Jer. 23:5; Jes. 9:5, 6; 11:1–5) _____

c. Antitipiskais Dāvids (Jņ. 19:24) _____

Pētot šos tekstus, mēs atklājam, ka Vecā Derība pati dod atslēgu, kā noteikt un izmantot tipus Rakstos. Tas nozīmē, ka Jaunās Derības autorus, kuru Bībele bija Vecā Derība, Svētais Gars iedvesmoja izmantot Vecās Derības tipus, lai atklātu “patiesību” (2. Pēt. 1:12), īpaši patiesību par Jēzu un Viņa kalpošanu.

Tips un antitips

Bībeles tulkotāji nevar patvaļīgi izlemt, kas ir Bībeles tips vai kā konkrētais tips tiek piepildīts Jaunajā Derībā un vēlāk. Pats Bībeles teksts sniedz bibliskās tipoloģijas attiecināšanas likumus un principus.

Līdzīgi Jaunā Derība atklāj tipa antitipisko piepildījumu trīs atšķirīgās fāzēs: (1) Kristus dzīvē (kristoloģiskā piepildījuma fāze), (2) draudzes pieredzē (eklesioloģiskā piepildījuma fāze) un (3) laika beigās (eshatoloģiskā piepildījuma fāze).

Mēs šos tipus un antitipus varam atrast viscaur Bībelē, un tie ļoti palīdz lasītājiem saprast Bībeli un to, kādas patiesības Dieva Vārds māca par Jēzu, pestīšanu un galīgo cerību, kas mums ir dota.

Paskaties uz šādiem Vecās Derības tiem: Israēls, iziešana no Ēģiptes un svētnīca. Kā katrs no tiem tiek piepildīts trīs antitipiskajās fāzēs: kristoloģiskajā, eklesioloģiskajā un eshatoloģiskajā?

1. ISRAĒLS

- a. Kristoloģiskā fāze (Mt. 2:15) _____
- b. Eklesioloģiskā fāze (Gal. 6:16) _____
- c. Eshatoloģiskā fāze (Atkl. 7:4–8, 14) _____

2. IZIEŠANA NO ĒĢIPTES

- a. Kristoloģiskā fāze (Mt. 2:19–21) _____
- b. Eklesioloģiskā fāze (2. Kor. 6:17) _____
- c. Eshatoloģiskā fāze (Atkl. 18:4) _____

3. SVĒTNĪCA

- a. Kristoloģiskā fāze (Jņ. 1:14; 2:21; Mt. 26:61) _____
- b. Eklesioloģiskā fāze (1. Kor. 3:16, 17; 2. Kor. 6:16) _____
- c. Eshatoloģiskā fāze (Atkl. 3:12; 11:19; 21:3; 21:22) _____

“Tā kā Rakstiem ir viens dievišķs Autors, dažādas Rakstu daļas ir savstarpēji saskaņotas. [...] Visas Bībeles doktrīnas saskan savā starpā; atsevišķu pantu interpretācija saskan ar kopējo Rakstu mācību par attiecīgo tēmu.” (Rauls Dēderens, red., Septītās dienas Adventistu teoloģijas rokasgrāmata (Hagerstown, MD: Review and Herald Publishing Association, 2000), 65. lpp.)

Ko jūs darāt, ja reizēm ir grūti saprast kādu pantu nozīmi? _____

Jozua – simbols

Kāda nozīme Bībeles tipoloģijas gaismā ir daudzajiem paralēlismiem starp Mozus un Jozuas dzīvi? Sk. 2. Moz. 3:1, 2; Joz. 1:1–3; 4. Moz. 13:1, 2; Joz. 2:1; 2. Moz. 3:5; Joz. 5:15.

Kā mēs atklājām pirmajā nedēļā, Jozua tiek attēlots kā jaunais Mozus, kurš otrās paaudzes dzīvē atkārtο nozīmīgākos izešanas no Ēģiptes soļus. Tāpat kā Mozus, viņš saņem pavēli, personīgi sastopoties ar Kungu. Abu vadībā Israēla slava tautu vidū iedveš bailes. Mozus brīnumainā kārtā vada Israēlu pāri Sarkanajai jūrai, bet ar Jozua tas atkārtοjas pāri Jordānai. Abi vadītāji saņem atgādinājumu par apgraizīšanas nepieciešamību un Pashā svētku nozīmi. Mannu sāk dot Mozus laikā, un tā izbeidzas Jozuas laikā. Abiem ir pavēlēts novilkt sandales. Abu izstieptās rokas simbolizē Israēla uzvaru. Mozus sniedz norādījumus par zemes sadali un patvēruma pilsētu izveidi; Jozua tos īsteno. Abi kalpošanas beigās saka atvadu runu tautai un atjauno derību.

Izpēti 5. Moz. 18:15–19; 34:10–12; Jņ. 1:21; Ap. d. 3:22–26 un 7:37. Kas piepilda Mozus pravietojumu par viņam līdzīgu pravieti? Kā Jozua iederas šajā ainā? _____

Jozuas dzīve daļēji piepildīja Mozus pravietojumu (5. Moz. 18:15, 18). Tomēr pravietojums netika piepildīts galīgā nozīmē. Pilnībā to varēja piepildīt tikai Mesija. Viņš dziļi pazina Tēvu (Jņ. 1:14, 18); Viņš bija patiesība un patiesi atklāja Dievu (Lk. 10:22; Jņ. 14:6; Mt. 22:16). Dievs tiešām lika Savus vārdus Viņa mutē (Jņ. 14:24). Tādējādi gan Mozus, gan Jozuas dzīve kļūst par tipu gaidāmajam Mesijam – Jēzum.

Cik centrāls ir Jēzus tavās personīgajās gaitās ar Kungu? Kāpēc Jēzum un tam, ko Viņš ir izdarījis tavā labā, jābūt visas tavas kristīgās pieredzes pamatā? _____

Patiesais Jozua, antitips

Jozuas stāsts jāskata caur tipoloģijas prizmu. Jozuas vadītie kari ir vēsturiski notikumi, kas veido būtisku Israēla vēstures posmu. Šo karu mērķis ir izvietot israēliešus Apsolītajā zemē, lai viņi tur mierā varētu izbaudīt šo mantojumu un izveidot jaunu sabiedrību, kas balstīta uz Dieva likuma principiem.

Vēlāk Vecās Derības autori, piemēram, Jesaja, raksturo Mesijas darbu kā “izpostītās mantas [Savai tautai]” piešķiršanu (Jes. 49:8), lietojot to pašu terminoloģiju, kas bieži sastopama Jozuas grāmatā. Tāpat kā Jozuas uzdevums bija sadalīt zemi israēliešiem, arī Mesija, attēlots kā jaunais Jozua, piešķir garīgo mantojumu jaunajam Israēlam.

Izlasi Ebr. 3:7–4:11. Kā Jaunā Derība apstiprina, ka Jozua, jaunais Mozus, pats ir Jēzus Kristus tips? _____

Jaunās Derības autori daudzas Jēzus Kristus kalpošanas šķautnes attēlo, izmantojot Jozuas darbu. Kā Jozua pēc 40 gadiem tuksnesī iekļuva Kānaānā, tāpat “antitipiskais Jozua”, Jēzus, uzsāka šīs zemes kalpošanu pēc 40 dienām tuksnesī (Mt. 4:1–11; Lk. 4:1–13), bet Debesu kalpošanu – pēc 40 dienām tuksnesī (Ap. d. 1:3, 9–11; Ebr. 1:2).

Pēc Jēzus kristībām Jordānas upē (Viņa “Jordānas šķērsošanas” [Mt. 3:13–17; Mk. 1:9–11]) evaņģēlisti citē Ps. 2:7 un Jes. 42:1 – no Mesijas psalma un dziesmas par Jahves ciešanu kalpu (Mt. 3:17; Mk. 1:11; Lk. 3:22). Tādējādi ar kristību Jēzus tiek attēlots kā Dievišķais Karotājs, kurš, pateicoties uzticīgai paklausībai līdz nāvei, iesāk Jahves karus pret jaunajām varām. Viņa dzīve un nāve pie krusta panāca sātana izraidīšanu, vadīja mūsu garīgo ienaidnieku sakāvi, sniedza Viņa tautai garīgu atpūtu un piešķīra mantojumu atpirktajiem (Ef. 4:8; Ebr. 1:4; 9:15).

Ko nozīmē spēt “atpūsties” Kristus paveiktajā mūsu labā? Kā mēs varam būt parliecināti, ka Jēzus mūsu vietā ir sakāvis sātanu? _____

Jozua un mēs

Jozuas kā tipa nozīme sniedzas tālāk par Jēzus Kristus kalpošanu; tas piepildās arī draudzes, Kristus miesas, dzīvē. Kādā ziņā kari, ko Israēls izcīnīja Jozuas vadībā, ir priekšvēstnesis draudzes garīgajām cīņām? Kā tie atšķiras? Sk. 1. Tim. 1:18, 2. Tim. 4:7, Ef. 6:10–12, 2. Kor. 10:3–5 un Ap. d. 20:32.

Jaunās Derības autori atzīst Jozuas tipoloģijas piepildījumu eklesioloģiskajā (draudzes) līmenī. Kristus ķermeņa daļas (draudze) ir iesaistītas garīgā karā pret ļaunajām varām; tomēr tās bauda atdusu Dieva žēlastībā (Ebr. 4:9–11) un svētības no sava garīgā mantojuma.

Ko šie panti saka par Jozuas tipoloģijas galīgo piepildījumu? 1. Pēt. 1:4, Kol. 3:24, Atkl. 20:9, 21:3. _____

Jozuas tipoloģijas galīgais piepildījums notiks Jēzus Kristus otrās atnākšanas laikā (apokaliptiskais/eshatoloģiskais aspekts).

Jozuas dzīve tik ļoti atspoguļoja Dieva raksturu, ka daži viņa dzīves aspekti ieguva pravietisku raksturu, kas bija kā priekšvēstnesis Mesijas darbam un raksturam.

Mūsu laikos Mesija jau ir atnācis. Viņa kalpošana vairs nav jāatklāj ar priekšvēstnešu vēstījumu, taču mums vēl ir privilēģija atspoguļot Viņa raksturu – godību, ko Kristus ilgojās līdzdalīt Saviem mācekļiem (Jņ. 17:22) un kas var kļūt par mūsējo, pārdomājot Kristus raksturu (2. Kor. 3:18). Jo vairāk mēs domājam par Jēzu, jo vairāk atspoguļojam Viņa rakstura skaistumu. Tas ir tik fundamentāli mūsu ikdienas gaitās ar Kristu! Tāpēc ir svarīgi ik dienu veltīt laiku Vārda lasīšanai. Un mums vajadzētu veltīt laiku, lai apcerētu Jēzus dzīvi, raksturu un mācības. Jā, mēs patiesi maināties uzlūkojot.

Jozua, tips, vaicāja israēliešiem: “Cik ilgi vēl jūs būsit tik kūtri, ka neejat iegūt īpašumā to zemi, ko Tas Kungs, jūsu tēvu Dievs, jums ir piešķīris?” (Joz. 18:3)
Kā Jēzus, Jozuas antitips, šo jautājumu uzdotu mūsdienās? _____

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

“Tā laika cilvēki neizprata Kristus misiju. [...] Cilvēku tradīcijas, priekšraksti un to izpildījums aizēnoja mācības, kuras Dievs bija paredzējis sniegt. Šie priekšraksti un tradīcijas kļuva par šķērslī īstās reliģijas izpratnei un īstenošanai dzīvē. Kad Realitāte atnāca Kristus personā, ļaudis Viņā nepazina visu savu simbolu piepildījumu, ēnas kalpošanas jēgu. Pašu pirmtēlu tie noraidīja, turpinādami ievērot simbolus un tukšas ceremonijas. Dieva Dēls jau bija atnācis, taču tie joprojām lūdza pēc zīmes. Uz vēsti “Atgriezieties no grēkiem, jo Debesu valstība ir tuvu klāt pienākusi” (Mat. 3:2) ļaudis atbildēja, pieprasot brīnumu. Kristus Evaņģēlijs šiem cilvēkiem bija klupšanas akmens, jo Pestītāja vietā tie prasīja zīmes. Tie gaidīja, ka Mesija izpildīs viņu prasības un ar varenām uzvarām uz šīs zemes valstu gruvešiem uzcelš savu impēriju. Atbildi šīm gaidām Kristus sniedza līdzībā par sējēju. Dieva valstībai jāuzvar nevis ar ieroču spēku vai vardarbīgu iejaukšanos, bet ar jaunu principu iedēstīšanu cilvēku sirdīs.” (Elena Vaita “Kristus līdzības”, 34., 35. lpp.)

“Draudzei vajadzīgi uzticīgi Kālebi un Jozuas, kas gatavi satvert mūžīgo dzīvību uz Dieva vienkāršā un skaidrā paklausības nosacījuma pamata. Mūsu draudze cieš strādnieku trūkuma dēļ. Pasaule ir mūsu darba lauks. Ir vajadzīgi misionāri pilsētās un apdzīvotās vietās, kas vēl stiprāk saistītas kalpošanā elkiem nekā austrumzemju pagāni, kas nekad nebija redzējuši patiesības gaismu. Īstais misijas gars ir atstājies no draudzēm, kas tik augstu izceļ savu ticības apliecību. Viņu sirdīs vairs nedeg mīlestība uz dvēselēm un vēlēšanās vadīt tos Kristus pēdās. Mums vajadzīgi nopietni, dedzīgi strādnieki. Vai tad nav neviena, kas atbildētu no visām malām atskanošajam saucienam: ‘Nāc pāri un palīdzi mums?’” (Elena Vaita “Liecības draudzei”, 4. sēj. 156. lpp.)

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Kā Bībeles tipoloģija palīdz tev labāk izprast Jēzus Kristus kalpošanu tavā labā?
2. Kādā ziņā mūsu garīgā cīņa ir līdzīga Kānaānas iekarošanai, un kā tā atšķiras?
3. Pārdomā Jozuas tipoloģijas galīgo piepildījumu. Kā pasaules aina bez sāpēm, ciešanām un nāves sniedz mums patiesu cerību ikdienas dzīves cīņās?
4. Jozua atspoguļoja Dieva raksturu tik lielā mērā, ka viņš bija priekšvēstnesis Kristus kalpošanai. Kādi ir daži praktiski veidi, kā tu vari ļaut Jēzum pilnīgāk atspoguļot Savu raksturu tev?